

7E Modeli Çerçevesinde Metne Dayalı Etkinlik Tasarımı

Text-Based Activity Design Within the Framework of 7E Model

Belkis ORHAN¹ ve Şener DEMİREL²

¹Uzman, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Elazığ, belkis.orhan@hotmail.com, orcid.org/0000-0001-7832-0571

²Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Elazığ, sdemirel@firat.edu.tr, orcid.org/0000-0002-0152-1081

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
14.11.2024
Kabul/Accepted:
04.07.2025

DOI:

10.18069/firatsbed.1585375

Anahtar Kelimeler

7E Modeli, Metne Dayalı
Etkinlik, Türkçe Dersi

ÖZ

Çalışmanın amacı Türkçe dersinde dil becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılan metne dayalı etkinlikler için 7E Modeli çerçevesinde bir etkinlik tasarımı sunmaktır. Türkçe dersi, öğrencilere dilin temel unsurlarını anlama ve anlatma becerilerini kazandırmada kritik bir rol oynamaktadır. Söz konusu dil becerileri, metne dayalı birtakım etkinliklerle geliştirilir ve pekiştirilir. Türkçe dersi için metne dayalı etkinlikler tasarlarırken çeşitli yaklaşım ve modeller kullanılabilir: Tema tabanlı yaklaşım, oyun tabanlı yaklaşım, eleştirel ve yaratıcı okuma yaklaşımı, soru-cevap modeli vb. 7E Modeli de metne dayalı etkinlik tasarımında kullanılabilecek etkili bir model olarak görülebilir. 7E Modeli çerçevesinde tasarlanan metin temelli etkinlik tasarımı, bir yandan öğrencilerin metinleri doğru bir biçimde anlamalarını, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini, düşüncelerini yaratıcı bir şekilde ifade etmelerini teşvik ederken diğer yandan öğrencilere metin analizi, sentezleme ve sunum gibi becerileri kazandırarak öğrenmeyi keyifli ve etkili hale getirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlarından Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı'ndaki (2021) "Okumak" adlı metin seçilmiş; söz konusu metinden hareketle etkinlik tasarlama aşamaları verilmiş ve etkinliklere ilişkin bilgiler tablolastırılarak sunulmuştur. Sonuç olarak çalışma, metin temelli etkinlik tasarımında 7E Modelini kullanarak Türkçe öğretmenlerine yeni bir bakış açısı ve pratik bir örnek sunmaktadır.

ABSTRACT

The aim of this study is to present an activity design within the framework of the 7E Model for text-based activities used to develop language skills in Turkish lessons. In Turkish lessons, some text-based activities are used to help students gain comprehension and expression skills. Various models can be used to design these activities. One of these models is the 7E Model. The text-based activity design designed within the framework of the 7E Model aims to make learning enjoyable and effective by providing students with skills such as text analysis, synthesis and presentation, while encouraging students to understand texts correctly, develop critical thinking skills and express their thoughts creatively. For this purpose, the study was conducted by document analysis method, one of the qualitative research methods. In the study, the text titled "Okumak" in the Secondary School and Imam Hatip Secondary School Turkish 6. Class Textbook (2021) from the Ministry of National Education Publications was selected; activity design stages were given and information about the activities was tabulated and presented. As a result, the study offers a new perspective and a practical example to Turkish teachers by using the 7E Model in text-based activity design.

Atf/Citation: Orhan, B. ve Demirel, Ş.(2025). 7E Modeli Çerçevesinde Metne Dayalı Etkinlik Tasarımı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 3, 1019-1037.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Şener DEMİREL, sdemirel63@gmail.com

1. Giriş

1.1. 7E Modeli ve Metne Dayalı Etkinlik

Dilsel eylemler, dilin iletişimsel işlevlerini gerçekleştirmek için kullanılan sözlü veya yazılı ifadelerdir. Bu eylemler, iletişim kurmak, bilgi aktarmak, isteklerde bulunmak, düşünceleri ifade etmek, emirler vermek gibi çeşitli amaçlarla kullanılabilir. Dilsel eylemlerin aktifliği, bir kişinin dil becerilerini ne kadar etkili bir şekilde kullandığına ve iletişimde ne kadar başarılı olduğuna işaret eder. Bu nedenle, dil öğrenme sürecinde aktif dilsel eylemi teşvik etmek ve desteklemek, öğrencilerin dil becerilerini güçlendirmeye yardımcı olabilir. Dil kullanımı bir iletişim sırasında üretilen iletişim kurma ve dili somutlaştırma aracı olan metinler aracılığıyla gerçekleşir (Huber, 2008; Güneş, 2013). Anadilinde verilmiş eserler eğitim materyali olarak görülmekte, öğrencilere örnek olarak sunulmakta, çeşitli becerileri öğretmek için dil öğrenme sürecine destek olarak görülmektedir. (Murat Nuhoğlu ve Gökkaya, 2006; Güneş, 2013). Dolayısıyla dil öğretimi metin üretmeyi ve üretilmiş metni anlamayı kapsamalıdır (Huber, 2008). Bu bağlamda dil dersleri dil kullanımlarını metne dayalı anlatım ve çözümlemelerle ele almalı ve dersler buna göre tasarlanmalıdır. Bunu yaparken ders, bütünlük bir yapıda etkinliğe dayalı uygulamalarla gerçekleştirilmelidir (Çer, 2016).

Yıldız (2013), ana dili öğretme süreçlerine ilişkin üç temel ilkedен biri olarak; dil öğretiminin etkinlikler yardımıyla gerçekleştirilmesi” ilkesini belirlemiştir. Etkinlik kavramı; öğrenmeyi kökleştiren, destekleyen ve düzeyini yükselten, öğrencilerin deneyim kazanımları sağlayan faaliyetler olarak tanımlanmıştır (Kerpiç, 2011; Dilekçi, 2022). Türkçe dersinin istenilen hedeflere ulaşmasında öğrenciyi aktif kılacak etkinliklerin önemi vurgulanmış, zihinde aktif olarak yapılandırılmış bilgi ve beceri gelişimi için etkinliklerle öğrenmeye ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmiştir. (Güneş, 2012; Çer, 2016). Etkinlikler, salt bilgi akışının ve düz anlatımın sebep olacağı ilgi kaybının önüne geçer. Etkinlikler öğrencilerin dil, zihinsel, fiziksel, sosyal gibi çeşitli becerilerini geliştirici bir araç olarak görülmektedir (Güneş, 2017). Türkçe Öğretim Programı da bu amaçlarla etkinlik temelli bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Buna göre; ilk okuma-yazma öğretiminden itibaren çeşitli etkinlikler verilmiş, öğrenme-öğretme süreçleri için beş aşama belirlenmiş (hazırlık, anlama, metin aracılığıyla öğrenme, kendini ifade etme, ölçme ve değerlendirme), öğrencilerin bu aşamaların her birinde her öğrenme alanı için farklı etkinliklerle derse aktif olarak katılmaları öngörülmüştür (MEB, 2019). Bu bağlamda etkinlik odaklı bir Türkçe dersi tasarımı dil öğretiminin doğasına uygun olacaktır.

Türkçe eğitiminin ana amaçlarından biri temel dil becerilerinin kullanımını en üst düzeye çıkarmaktır. Dil becerilerinin üst düzeye çıkarılması bireyin tüm yaşamı boyunca ihtiyaç duyacağı her konuda ona kolaylık sağlayacaktır. Bireyin dil becerilerinin gelişmesi yaşadığı çevreyi anlaması ve anlamlandırması, günümüz karmaşık dünyasıyla başa çıkması için yaşamın her alanında ve hayatının her döneminde büyük önem arz etmektedir (Yalçın, 2002; Güneş, 2007; Güney ve Aytan, 2013; Baştuğ ve Demirgüneş, 2015). Türkçe dersi; öğrencilerin özel olarak anlama, anlatma becerileri, yazılı ve sözlü dil kullanımlarının gelişmesi için gerekli alt yapıları oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır (Murat Nuhoğlu ve Gökkaya, 2006; Huber 2008). Bu amaçla çağın gereklilikleri ve yeni gelişmeler ışığında Türkçe dersi özelinde yeni model ve yaklaşımlar çerçevesinde yeni tasarımlara ve bu tasarımların geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu yaklaşımlardan biri olan yapılandırmacı yaklaşımla birlikte öne çıkan öğrencilerin merak, keşfetme ve sorgulama becerilerini öğrenme süreçlerine dâhil etmenin ve buna fırsat sunacak modellerin kullanılmasının gerekliliği üzerinde durulmaktadır (Ateş, 2017). Yapılandırmacı yaklaşımın öğrenim ortamlarına uyumlanması çalışmaları sonucunda yaklaşıma uygun model, yöntem ve teknikleri geliştirilmiştir. Bu modellerden bir de 7E Modelidir. 7E Modeli, 5E modelinin geliştirilmesi sonucu ortaya çıkmış bir modeldir. Modelin geliştirilmesinde Eisenkraft (2003), bazen mevcut bir modelin değerini koruyabilmesi için değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerektiğini vurgulamış ve 5E Modelinin genişletilmesi gerektiğini belirtmiş, 7E Modelini önermiştir. Önerilen 7E Modeli şunları içermektedir: (1) Katılım (engage), (2) keşfetme (explore); (3) açıklama (explain); (4) ortaya çıkarma (elicit); (5) genişletme (elaborate); (6) değerlendirme (evaluate) ve (7) ilişkilendirme (extend) (Eisenkraft, 2003). Model basamaklarında yapılan geliştirme ve değiştirmeler sonucu 7E Modeli son şeklini almıştır (Kanlı, 2007; Yılmaz, 2023). Buna göre 7E Modeli işlem basamakları şu şekilde sıralanmıştır: (Kanlı, 2007; Gürbüz, 2012, akt. Yılmaz, 2023).

Merak Uyandırma (Engage-Excite): Bu aşamada öğrencilerin ön bilgileri harekete geçirilir ne bildikleri sorgulanır. Öğrenciler düşünmeye teşvik edilerek var olan bilgileri ortaya çıkarılmaya çalışılır (Ateş, 2017, Bybee, 2003).

Keşif (Explore): Bu bölümde öğretmen öğrencilere meraklarını uyandırıcı sorular sorar ve bu soruların cevaplarını bulmalarında rehberlik eder. Öğretmen aldığı cevaplarda değerlendirme amacı olmadan öğrencileri yönlendirir, onların gözlem yapma ve bilgi toplamaları için şans verir (Eisenkraft, 2003).

Açıklama (Explain): Burada öğretmen, öğrencilerin süreçte elde ettikleri bilgileri kendi cümleleriyle açıklamasını sağlar. Öğretmen bu aşamada öğrencilerin açıklamalarını düzenlemesinde cesaretlendirir ve onları yönlendirir (Bybee, 2003).

Genişletme (Elaborate): Bu aşama edinilen bilgilerin uygulanması aşamasıdır. Bu aşamada öğrencilerin bilgilerini uygulayabilecekleri etkinliklerle bilgilerin gerçek yaşamla ilişkilendirilmesi sağlanır.

İlişkilendirme (Extend): Bu aşama, mevcut bilgilerin yeni bilgilerle bütünleştirme sürecini kapsar. Öğrenciler, bildiklerinin farkında olarak yeni öğrendikleriyle ilişkilendirirler. Bu süreç, öğrencilerin bilişsel farkındalıklarını artırdıkları ve kullandıkları aşamadır (Ateş, 2017).

Paylaşma/Değişim (Exchange): Bu aşama, öğrencilerin etkileşimli bir şekilde karmaşık öğrenme yöntemlerini kullanarak birlikte çalıştıkları bir süreci ifade eder. Öğrenciler, problemleri birlikte çözmek için fikir alışverişinde bulunur, kararlar alır ve uygularlar. Tartışma ortamı, öğrencilerin fikirlerini sürekli olarak geliştirmelerini sağlar ve birbirleriyle etkileşim kurarak yeni bakış açıları kazanmalarını sağlar (Bybee, 2003).

Değerlendirme (Evaluate): Öğrencilerin öğrenme sürecinde elde ettikleri sonuçları ve performanslarını değerlendirmeyi içerir. Bu aşama, öğrencilerin ne kadar başarılı olduklarını belirlemek, öğrenme hedeflerine ne kadar yaklaştıklarını anlamak ve öğrenme sürecini iyileştirmek için geri bildirim sağlamak amacıyla tasarlanmıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Literatür incelendiğinde 7E Modeli'nin öğrencilerin akademik başarısında olumlu bir etkisi olduğu görülmüştür (Kanlı, 2007; Kanlı ve Yağbasan, 2008; Santi ve Atun, 2021; Mustafa ve Suyanta, 2019). 7E Modeli, özellikle fen bilgisi ve doğa bilimleri öğretiminde etkili olmuştur (Bybee, 2015; Salisbury-Glennon, ve Lee, 2015). Bunun dışında, model matematik ve diğer derslerde de kullanıldığı görülmüştür (Uygun ve Tatar, 2018; Öztürk ve Çalışkan, 2019). Modelin yaşamın içinden çeşitli öğrenme alanları keşfetmeyi sağlamanın bunda katkısı olduğu ifade edilmiştir (Köksal, 2014). 7E Modelinin etkinliği daha çok kimya, matematik ve fen bilimleri de dâhil olmak üzere farklı derslerde gösterilmiştir (Kanlı, 2007; Kanlı ve Yağbasan, 2008; Gürbüz, 2012; Çolak, 2014; Çekilmez, 2014; Saraç, 2015; Karagöz ve Saka, 2015; Gürbüz ve Turgut, 2016; Widyaningsih, Waluya, Kurniasih, 2018; Suardana, Redhana, Sudiatmika, Selamat, 2018; Yıldızbaş, 2019; Abas, Hairulla, Canalita, Nabua, 2019; Berie, Damtie ve Bogale, 2022; Alsalthi, 2023; Yılmaz, 2023). Yine Türkçe dersi kitabındaki etkinliklerin incelenmesine yönelik metne dayalı etkinlik çalışmalarına ve metne dayalı etkinliklerin etkisinin incelendiği çalışmalara rastlanmıştır (Doğan, 2008; Çeçen ve Aytaş, 2008; Aydın, 2013; Kırmızı, 2013; Sarar Kuzu, 2013; Çerçi, 2016; Aslan, Doğan Güldenoğlu ve Altuntaş, 2018; Rebehan, 2019; Şeref, 2020; Sarıkaya, 2021; Anniak, 2023). 7E Modelinin dil eğitimi alanına uyarlanmasına ilişkin yalnızca iki çalışmaya rastlanmıştır (Köksal, 2014; Ateş, 2017). Özellikle Onur Köksal'ın 2014 yılında yaptığı çalışmada, 7E modeline göre düzenlenmiş öğretim etkinliklerinin 6. sınıf öğrencilerinin İngilizce derslerindeki başarıları, tutumları ve kalıcı öğrenmeleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma, deneysel bir desende gerçekleştirilmiş ve deney grubuna 8 hafta boyunca 7E modeline dayalı etkinlikler uygulanmıştır. Sonuçlar, bu yaklaşımın öğrencilerin başarı ve tutumları üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermiştir. Ateş'in (2017) yılında yaptığı bir diğer çalışmada ise, yapılandırmacı yaklaşımın 7E öğretim modeline göre düzenlenmiş etkinliklerin Türkçe derslerindeki öğrenci başarısı ve öğrenmenin kalıcılığı üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu araştırma da deneysel bir desende olup, deney grubuna 8 hafta süreyle 7E modeline dayalı etkinlikler uygulanmıştır. Sonuçlar, bu öğretim modelinin öğrencilerin Türkçe derslerindeki başarılarını artırmada ve öğrenmelerinin kalıcılığını sağlamada etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu iki çalışma, 7E Modelinin dil eğitimi alanında etkin bir öğretim aracı olabileceğini ve öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede olumlu sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Bu tarama sonucunda modelin eğitimde farklı disiplinlerde çok fazla uyarlanmadığı söylenebilir. Hâlbuki 7E Modeli; deneyimleme, keşfetme ve etkileşim gibi unsurları vurgulayan bir modelidir. Bu model, öğrencilerin aktif olarak öğrenme süreçlerine katılımını teşvik eder ve öğrenmeyi daha anlamlı hale getirmeyi amaçlar. Dil öğretimi de yalnızca dilbilgisi kuralları, kelime bilgisi, okuma-anlama ve

yazma becerileri gibi temel unsurların öğretimiyle sınırlı değil, deneyimleme ve etkileşim gibi unsurların da ön plana çıktığı eğitim süreçlerini kapsamaktadır. Dil öğrenme sürecinde, öğrencilerin dilin yapısal ve işlevsel özelliklerini anlamaları, dil becerilerini geliştirmeleri ve iletişim becerilerini kazanmaları gerekmektedir. Bu süreç, bilinçli dil çalışması ve dilin kurallarını öğrenme kadar, deneyimleme ve etkileşim ile de ilgilidir. Bu açıdan 7E Modeli çerçevesinde Türkçe dersinde metne dayalı etkinlik tasarlamının faydaları şunlar olabilir:

a. 7E Modeli çerçevesinde hazırlanan metne dayalı etkinlikler; öğrencilerin farklı konuları deneyimleme ve keşfetme fırsatı sunabilir. Öğrenciler, metinleri okurken farklı bakış açılarını, duyguları ve düşünceleri deneyimleyebilirler. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin metinlere farklı bakış açılarıyla yaklaşmalarını ve metinlerdeki çeşitli duyguları ve düşünceleri keşfetmelerini sağlar (Bybee, 2015). Bu da öğrencilerin öğrenme sürecini daha kişisel ve anlamlı hale getirebilir.

b. Öğrenciler arasında etkileşimi teşvik edebilir. Öğrenciler, metinler hakkında fikirlerini paylaşır, tartışır ve birbirlerinin görüşlerini anlamaya çalışabilirler. Model, öğrencilerin metinler hakkında fikirlerini paylaşmalarını, tartışmalarını ve birbirlerinin görüşlerini anlamaya çalışarak eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlar (Schwab, 2019). Bu şekilde, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişebilir ve iletişim becerileri güçlenebilir.

c. Öğrencilerin metinlerdeki ana fikirleri, detayları ve bağlantıları daha derinlemesine anlamalarını sağlayabilir. Öğrenciler, metinlere odaklanarak, metinler arasında bağ kurma ve ana fikirleri keşfetme sürecinde daha derin bir anlayış geliştirirler (Bybee, 2015). Bu, öğrencilerin okuma anlama becerilerini geliştirir ve dilin işleyişini daha iyi kavramalarına yardımcı olabilir.

d. Öğrencilere yaratıcı düşünme ve ifade etme fırsatı sunabilir. 7E Modeli, öğrencilere hayal güçlerini kullanarak yazılar yazmalarını, sunumlar yapmalarını ve metinleri farklı açılardan yorumlamalarını teşvik eder (Harris & Duffy, 2018). Böylece öğrenciler, metinlerle ilgili etkinliklerde hayal güçlerini kullanarak özgün düşünceler üretebilir, yazılar yazabilir veya sunumlar yapabilirler. Dolayısıyla öğrenme çeşitli yollarla desteklenebilir.

e. Öğrencilere okuma, yazma, dinleme, konuşma gibi farklı dil becerilerini kullanma fırsatı sunabilir. Bu model, farklı öğrenme stillerine ve tercihlerine uygun bir öğrenme ortamı sunar, böylece öğrenciler dil becerilerini farklı açılardan geliştirme şansı elde eder (Schwab, 2019). Böylece öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve tercihlerine uygun bir öğrenme ortamı sağlanabilir.

Tüm bu olası faydaları 7E Modeli çerçevesinde başlıklandırmak mümkündür. Buna göre metne dayalı etkinlikler; deneyimleme ve keşfetme, etkileşim ve tartışma, elde edilen bilginin derinlemesine anlaşılması, yaratıcılığı teşvik etme ve öğrenmenin çeşitlendirilmesi açısından modele uygun olduğu düşünülmüştür. Dolayısıyla Türkçe dersi için 7E Modeli çerçevesinde metne dayalı etkinliklerin tasarlanması önemli görülmüştür. Metne dayalı etkinliklerin bu model çerçevesinde tasarlanması, öğrencilerin Türkçe dersinde metinleri anlama, yorumlama ve eleştirme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu da öğrencilerin dil becerilerini güçlendirmelerine ve edebi eserlerle daha etkili bir şekilde etkileşime girmelerine katkıda bulunabilir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, 7E Modeli çerçevesinde metne dayalı etkinlikler tasarlamak ve Türkçe dersi için bir materyal örneği sunmaktır. Türkçe dersi için 7E Modeli çerçevesinde metne dayalı etkinlikler tasarlamının öğrencilerin okuma, anlama, yorumlama ve eleştirel düşünme becerilerini geliştireceğine aynı zamanda öğrencilerin derinlemesine öğrenmelerini sağlayarak bilgiyi kalıcı olarak kavramalarına yardımcı olacağına inanılmaktadır.

2. Yöntem

Çalışma nitel araştırma desenlerinden doküman analiziyle gerçekleştirilmiştir. Doküman analizleri yazılı veya görsel materyallerin incelenmesi olarak tanımlanmış, doküman seçiminde problem için gerekli ve birinci el belgelere öncelik verilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur (Sönmez ve Alacapınar, 2018). Dokümanlar; mülakat ve gözlemde olduğu gibi birtakım kısıtlamalardan muaf, araştırma sürecinde herhangi bir insan faktörü olmadığından araştırmacı için engel teşkil etmeyen hazır bilgi kaynakları olarak görülmektedir (Merriam, 2018). Dolayısıyla Türkçe dersi için metne dayalı etkinlik tasarımı için hazır bir metin üzerinden tasarım yapmak uygun görülmüştür. Bunun için çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırmacıların, araştırma sorularına en uygun verileri sağlayacak olan katılımcıları veya örnekleri seçmelerine olanak tanır (Patton, 2002). Amaçlı örnekleme, özellikle nitel

araştırmalarda yaygın olarak kullanılır çünkü araştırmacılar, belirli bir olguyu derinlemesine incelemek için uygun örnekleri seçme gerekliliği duyabilirler (Creswell, 2014). Bu yöntem, rastgele örneklemeden farklı olarak, belirli kriterlere dayalı olarak örneklerin seçilmesini sağlar ve bu da araştırmacının daha hedeflenmiş ve anlamlı veriler elde etmesine imkan verir. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlarından Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6 Ders Kitabı'ndaki (2021) "Okumak" adlı bilgilendirici metin seçilmiştir. Bilgilendirici metinlerin okunması ve anlaşılmasında öğrencilerin metnin betimsel ve edimsel düzlemine ulaşmaları gerektiği belirtilmiştir (Huber, 2008). Özellikle bilgilendirici (kurgusal olmayan) metinlerin seçilmesi; öğrencilerin bilgi edinme, analiz etme, eleştirme ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olması açısından metne dayalı etkinlikler için uygun görülebilir. Söz konusu seçim birkaç nedenle daha açıklanabilir:

1. Bilgilendirici metinler, özellikle bilimsel, tarihi veya sosyal konuları ele alan metinler, öğrencilere belirli bir konu hakkında gerçek bilgiler ve günlük yaşamda karşılaşılan sorunlar veya durumlar hakkında da bilgiler sunabileceği için onların derinlemesine öğrenmelerine ve bilgiyi eleştirel bir şekilde kullanma yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Bu sayede öğrenciler, öğrendikleri bilgileri gerçek hayat durumlarına uygulama fırsatı bulabilirler.
2. Öğrenciler, bilgilendirici metinler aracılığıyla metnin doğruluğunu sorgulama, fikirleri değerlendirme ve kendi görüşlerini geliştirme yeteneklerini geliştirebilirler.
3. Bilgilendirici metinler, öğrencilere belirli bir konu veya olay hakkında geniş bir bağlam sunduğundan dolayı onların konuyu daha iyi anlamalarına ve metindeki bilgileri daha iyi değerlendirmelerine yardımcı olabilir.

Sonuç olarak araştırma için seçilen 7E Modeli, öğrencilerin etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlamak için etkileşimli ve derinlemesine öğrenme süreçlerini teşvik etmeyi amaçlar. Bu model çerçevesinde metne dayalı bir etkinlik tasarlamak için öğrencilerin keşfetme, açıklama, genişletme ve değerlendirme aşamalarını kapsayacak bir metin türü seçilmelidir. Bu nedenle, bilgilendirici metinler tercih edilmiştir.

Yukarıda sıralanan bilgilendirici metin seçme nedenlerinin yanı sıra metne dayalı etkinliklerin istenilen sonuçlara ulaşabilmesi adına literatürde bu etkinliklerde bulunması gereken bazı unsurlar belirlenmiş, bu unsurlar Çerçi (2016) tarafından aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Amaç
- İçerik
- Ortam Düzenleyiciler
- Öğretmen Sorumluluğu
- Öğrenci Sorumluluğu
- Yeni Durumlara Uyarlanabilme
- Ölçme Değerlendirme.

Etkinlik tasarımı sürecinde dikkate alınması gereken belirli prensipler ve etkinliklerde yer alması gereken unsurlar bulunmaktadır. Özmantar ve Bingölbali (2009), yaptıkları çalışmalarında etkinlik tasarım prensiplerini şu şekilde belirlemişlerdir:

- Amaç Belirleme İlkesi: Etkinliklerin amacı, öğrencilerin belirli bir beceriyi geliştirmeleri için açık ve ölçülebilir olmalıdır.
- Zaman Kullanımı İlkesi: Etkinlikler, belirlenen süreye uygun ve verimli bir şekilde planlanmalıdır.
- Sınıf Organizasyonu İlkesi: Öğrencilerin etkinliklere katılımını ve etkinliklerin verimliliğini artıracak şekilde sınıf düzeni oluşturulmalıdır.
- Öğrenci Ön Bilgileri İlkesi: Etkinlik, öğrencilerin mevcut bilgi seviyelerine göre yapılandırılmalı ve öğrenme sürecine uygun bir başlangıç noktası oluşturulmalıdır.
- Kapsayıcılık İlkesi: Etkinlikler, tüm öğrencilerin katılımını teşvik etmeli ve farklı öğrenme ihtiyaçlarına hitap etmelidir.

- Materyal Seçimi İlkesi: Kullanılacak materyaller, etkinliğin amacına uygun olmalı, kolayca temin edilebilmeli ve kullanımına ilişkin yönergeler net bir şekilde belirlenmelidir.
- Öğretmen ve Öğrenci Roller İlkesi: Etkinlikte öğretmen ve öğrenci rollerinin belirlenmesi, etkinliğin amacına ulaşması için çok önemlidir.
- Öğrenci Zorlukları İlkesi: Etkinliklerde, öğrencilerin karşılaşılabileceği zorluklar önceden öngörülmesi ve bu zorlukları aşmalarına yardımcı olacak destekler sunulmalıdır.
- Ölçme ve Değerlendirme İlkesi: Öğrenme süreci, öğrenci gelişimini izlemek için uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle desteklenmelidir.
- Esneklik İlkesi: Etkinlik tasarımı, beklenmedik durumlar veya farklı öğrenci ihtiyaçlarına göre esnek olmalıdır.

Metne dayalı etkinlik tasarım aşamaları oluşturulurken yukarıda belirtilen etkinlikte bulunması gereken unsurlar ve etkinlik tasarım prensipleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu doğrultuda, çalışmada metne dayalı etkinlik tasarımı için 13 aşama belirlenmiştir:

1. Sınıf düzeyi ve öğrenci seviyesinin belirlenmesi,
2. Amaç ve öğrenme çıktılarının belirlenmesi (anlama ve anlatma),
3. Sürenin belirlenmesi,
4. Yöntem ve tekniklerin belirlenmesi,
5. Metin seçimi,
6. Metne dayalı etkinlik için kullanılacak soru tiplerinin (sözlü, yazılı, açık uçlu, kısa cevaplı vb.) belirlenmesi (Güneş, 2012),
7. Metne dayalı etkinliklerin hangi beceri alanına (anlama ve anlatma) yönelik olacağının belirlenmesi,
8. Metne dayalı etkinliklerin metnin dış (metin görselleri, başlık, paragraf yapısı, sayfa düzeni, yazı karakteri ve büyüklüğü, dil yapıları) ve iç yapısına (başlık, konu, ana fikir, yardımcı fikirler/ileteler vb.) yönelik düzenlenmesi,
9. Metne dayalı etkinliklerin metnin hangi dil unsurlarına (kelime, cümle, paragraf, metin türü) yönelik olacağının belirlenmesi,
10. Metne dayalı etkinliklerin dil becerilerinin tespitine ilişkin işlem basamaklarına göre belirlenmesi (bilgiyi bulma, metni anlama, düşünce geliştirme, metindeki bilgileri uygulama, metni değerlendirme) (Güneş, 2013),
11. Metne dayalı etkinliklerin uygulama biçiminin (bireysel, grup ya da sınıf) belirlenmesi,
12. Metne dayalı etkinliklerin 7E Modelinin aşamalarına “Merak Uyandırma, keşif, Açıklama, Genişletme, ilişkilendirme, Paylaşım/Değişim ve Değerlendirme”ye göre belirlenmesi,
13. Uzman görüşü alma.

7E Modeline göre etkinlikler tasarlanırken, modele ilişkin işlem basamaklarında etkinliklerin gruplanmasına yönelik amaç, etkinlik türü ve dil becerilerine uygun bir şablon oluşturulmuş ve etkinlik tasarımları bu şablona göre düzenlenmiştir.

Tablo 1. 7E Modeli çerçevesinde metne dayalı etkinlik tasarımı için örnek şablon

7E Modeli işlem basamağı	Amaç	Dil Becerileri	Etkinlik
Merak Uyandırma Engage-Excite	Öğrencilerin dikkatini çekmek ve konuya olan ilgilerini artırma	Dinleme, Konuşma	Beyin fırtınası, tartışma, ön testler, KWL, konuyla ilgili çarpıcı bir soru veya sorun ortaya atmak, kısa bir video veya animasyon gösterimi, vb.
Keşif (Explore)	Öğrencilerin konuyu keşfetmeleri ve bilgiye ulaşmalarını sağlamak	Konuşma, Okuma, Yazma	Grup çalışmaları, metin analizi, kavram haritaları, bilgi grafikleri oluşturma, okuma sırası etkinlikleri vb.
Açıklama (Explain)	Öğrencilerin öğrendiklerini	Konuşma, Yazma	Sunumlar, sınıf tartışmaları,

	organize etmeleri ve ifade etmelerini sağlamak		özet çıkarma vb.
Genişletme (Elaborate)	Öğrencilerin bilgiyi genişletmeleri, daha geniş bir perspektifte ele almaları ve derinlemesine anlamalarını sağlamak	Okuma, Yazma	Ek metin okuma, araştırma projeleri, ileri düzey sorular vb.
İlişkilendirme (Extend)	Öğrencilerin öğrendikleri bilgileri farklı bağlamlara taşıyabilmeleri ve yeni durumlarda kullanabilmelerini sağlamak	Okuma, Yazma, Konuşma	Yeni projeler, farklı metin türleri üzerinde çalışma, öğrendiklerini öğretme, bilgilendirici metinler yazma, konuyu farklı disiplinlerle ilişkilendirme vb.
Paylaşma/Değişim (Exchange)	Öğrencilerin öğrendiklerini paylaşmaları ve başkalarından geri bildirim almaları	Konuşma, Yazma	Grup tartışmaları ve bilgi alışverişi, ortak projeler, sınıf blogları veya çevrimiçi platformlarda paylaşım vb.
Değerlendirme (Evaluate)	Öğrencilerin ne kadar öğrendiğini ve etkinliklerin ne kadar etkili olduğunu belirlemek	Yazma, Konuşma	Sınavlar, performans görevleri, öz ve akran değerlendirme formları vb.

Aşamalar belirlendikten sonra, her aşama için uygun etkinlikler ve materyaller seçilmiş; etkinliklerin, öğrencilerin ilgisini çekecek, keşfetmelerine olanak tanıyacak ve bilgilerini derinleştirecek şekilde düzenlenmesine özen gösterilmiştir. Metne dayalı etkinlikler için sınıf düzeyi olarak 6. sınıf, metin seçiminde bilgilendirici bir metin (Okumak) seçilerek metne ilişkin anlama ve anlatma kazanımlarına yönelik etkinlikler tasarlanmıştır. Bununla birlikte tüm beceri alanlarına, metnin iç ve dış yapı unsurlarına, metnin tüm boyutlarına ve tüm işlem basamaklarına yönelik etkinlikler tasarlanmaya çalışılmış, “Okumak” metnine dayalı toplamda 78 etkinlik tasarlanmıştır.

Tasarlanan Etkinlikler

“Okumak” metnine ve 7E Modeli çerçevesinde metne ilişkin anlama ve anlatma kazanımlarına dayalı; kelime, cümle, paragraf ve metin türü odaklı; konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeyi amaçlayan, metnin iç ve dış yapısına ilişkin farklı soru tiplerine göre etkinliklere yer verilmiştir. Toplamda 78 etkinlik tasarlanmış her bir etkinliğe ilişkin bilgiler tablolar halinde sunulmuştur.

“OKUMAK

Kültürü çok geniş değerli bir dostum geçen gün bana diyordu ki:

— Artık benim için yeryüzünde tek bir eğlence kaldı: okumak. Hiçbir şeyden tatlı bir duygu alamıyorum. İnsanlardan kaçan yabani bir mahlûk oldum.

(...)

Öyle ise okumak nedir, nasıl bir iştir ki böyle sürekli ve kolay ölmeyen bir tadı var?

(...)

İyi bilmeliyiz ki okuduğumuz her satır, kafamızın içinde, yeni bir düşünce âlemi yaratır. Ya eski düşüncelerimizi yerinden oynatarak onları canlandırır ya yeni bir düşünce ile varımızı artırır. Kitap, en gerçek bir dosttur. Dalgınlığa vurmadan okunan güzel bir kitaptan sonra, tıpkı çok sevdiğimiz bir arkadaşla konuşmaktan aldığımız tadı duyarız. Ona her an davetli gibiyizdir. Çağırmasına gitmezsek bile o yine darılmaz, bıkmadan usanmadan bizi bekler. Biz yanına gidinceye kadar gözleri gözlerimize tatlı tatlı güler, açmaya ve çevirmeye başladığımız beyaz yaprakları sevinçten ellerimizi okşar.

Okunacak şeyin ne değerinde olduğunu kitapsız, gazetesiz kaldığımız zaman çok iyi anlarız. Hele yalnızlıkta... Mütareke içinde İngilizlerin Malta'ya sürdükleri yurttaşların pek çoğu gazetesizlik ve kitapsızlığı yiyecek ve içecek kalmak kadar acı bulmuşlardır.

Bir an kendinizi tek başınıza bir odaya kapatılmış olarak düşünün. Biraz ekmek ve su bulduktan sonra ilk arayacağımız şey dilinizden anlayan, konuşacak bir insandır, değil mi? Bu his, içinde yaşadığımız cemiyetten uzak kalmanın verdiği manevi açlığımızın giderilmesini istemekten ve başka insanlarla olan bağımızın koparılması kaygısından başka ne ifade eder?

Yalnızlıkta, dost ve arkadaş yokluğunun yerini ancak kitap tutabilir. Bulabildiğiniz kitabı yazan, sizin bu tek başına kaldığınız anda konuşabileceğiniz tek arkadaş değil midir?

Yazık okumaya alışmamış, onun tadını almamış olanlara. Onlar, ıssız bir âlemde, yapayalnız yaşayan mahkûmlardır.”

Hasan Âli YÜCEL

7E Modeli İşlem Basamaklarına İlişkin Metne Dayalı Etkinlikler

Merak Uyandırma

Etkinlik 1. Aşağıdaki sorulardan dilediğiniz birini veya birkaçını cevaplayabilirsiniz.

- Okumak sizin için ne ifade ediyor? Neden okumayı seviyorsunuz ya da sevmiyorsunuz?
- Şimdiye kadar okuduğunuz kitaplardan hangisi sizin için en etkileyiciydi ve neden?
- Sizce okumak bir insanın hayatını nasıl değiştirir?
- Hiç okuduğunuz bir kitapta kendinizi bulduğunuz bir karakter oldu mu? Bu karakter kimdi ve neden sizi etkiledi?
- Bir kitabı okuyup bitirdikten sonra onun hakkında düşünmek ya da tartışmak sizin için ne kadar önemli? Neden?
- Sizce okumak, insanlara sadece bilgi mi kazandırır yoksa başka faydaları da var mı? Neler olabilir?
- Okuma alışkanlığı kazanmak için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz ya da kullanmak isterdiniz?

Etkinlik 2. "okumak", "dost", "yalnızlık" kelimeleriyle ilgili düşüncelerinizi ve bu kelimelerin metinde nasıl kullanılmış olabileceğini tahmin ediniz. Metni okuduktan sonra tahminlerinizin doğru olup olmadığını kontrol ediniz.

Etkinlik 3. Metindeki görselden hareketle metnin konusunu belirlemeye çalışınız.

Etkinlik 4. Metnin başlığından hareketle metnin konusunu beyin fırtınası yöntemini kullanarak tahmin ediniz.

Etkinlik 5. Aşağıdaki KWL tablosunun metni okumadan önce “bildiklerim” ve “bilmek istediklerim” kısımlarını metni okuduktan sonra “öğrendiklerim” kısmını doldurunuz.

Bildiklerim	Bilmek İstediklerim	Öğrendiklerim

Etkinlik 6. "Kitap, en gerçek bir dosttur çünkü ____." cümlesini tamamlayınız.

Etkinlik 7. Metnin görsel düzenini inceleyin. Paragraf uzunlukları, boşluklar, vurgu yapılan kelimeler (örneğin, italik veya kalın yazı) ve başlıkların metnin okunabilirliğine nasıl katkı sağladığını tartışın. Metni okuduktan sonra bu görsel düzenin metnin mesajını nasıl etkilediğini açıklayın.

Keşif

Etkinlik 8. Metni okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerlerle ilgili kısa notlar alınız. Daha sonra notlarınızı arkadaşlarınızla karşılaştırınız.

Etkinlik 9. Arkadaşlarınızla grup oluşturarak metne ilişkin sorular oluşturunuz. Diğer gruplara sorular sorarak onların hazırladığı soruları cevaplandırınız.

Etkinlik 10. Metinde sık geçen kelimeleri belirleyip örnekteki gibi metne ilişkin kelime bulutu oluşturunuz. En çok geçen kelimeyi daha büyük daha az geçen kelimeyi daha küçük yazınız.

Etkinlik 11. Kelime bulutunuzdaki kelimelerin metindeki bağlamını tartışınız ve bu kelimeleri kullanarak kısa cümleler yazınız.

Etkinlik 12. "mahlûk", "darılmak", "yurttaş" “mütareke” kelimelerinin anlamlarını metnin bağlamından

hareketle tahmin ediniz. Daha sonra sözlük anlamlarını araştırarak tahminlerinizi doğrulayınız.

Etkinlik 13. Aşağıdaki eksik cümleleri metne uygun şekilde tamamlayınız.

- Artık benim için yeryüzünde tek bir eğlence kaldı: _____.
- Hiçbir şeyden _____ bir duygu alamıyorum.
- İnsanlardan kaçan _____ bir mahluk oldum.
- Kitap, en gerçek bir _____.
- Ona her an _____ gibiyizdir.
- Yalnızlıkta, dost ve arkadaş yokluğunun yerini ancak _____ tutabilir.

Etkinlik 14. Metnin ana fikrini ve ana fikre götüren yardımcı fikirleri cluster yöntemiyle tespit ediniz.

Etkinlik 15. Metnin başlığını aşağıdaki özelliklere göre değerlendiriniz.

Başlık ilgi çekicidir.

Başlık kısa ve özür.

Başlık metnin içeriği hakkında fikir verir.

Başlık metnin ana fikri ile ilgilidir.

Başlık metnin konusu ile ilgilidir.

Etkinlik 16. Metindeki amaç-sonuç, sebep-sonuç, koşul sonuç, karşılaştırma, benzetme, örnekleme, abartma cümlelerinden birer örnek belirleyerek yazınız.

---

amaç-sonuç

sebep-sonuç

koşul-sonuç

karşılaştırma

benzetme

örnekleme

abartma

Etkinlik 17. Metni okurken/dinlerken giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine ayırınız. Her bölümün işlevini ve bu bölümlerde hangi bilgilerin verildiğini açıklayınız.

Giriş	Gelişme	Sonuç

Etkinlik 18. Metni okurken/dinlerken metnin yazarının olumlu, olumsuz veya tarafsız ifadelerini tespit ediniz.

Olumlu	Olumsuz	Tarafsız

Etkinlik 19. Metindeki paragraflarda kullanılan anlatım biçimleri ve yararlanılan düşünceyi geliştirme yolları nelerdir.

Etkinlik 20. Metnin türünü belirlemeye yönelik aşağıdaki adımları izleyiniz ve soruları cevaplayınız.

Adım 1: Metinde ana tema nedir? Ana temayı belirleyerek, metnin hangi konuları işlediğini sıralayın.

Adım 2: Metnin dil kullanımını ve üslubunu analiz edin.

Adım 3: Metnin hangi amaçla yazıldığını düşünün. Bilgilendirmek mi, ikna etmek mi, düşündürmek mi?

Adım 4: Hedef kitleyi belirleyin. Metin kimlere hitap ediyor?

Etkinlik 21. Metnin dil kullanımını (kelime seçimi, cümle seçimi ve üslup) analiz edin. Yazarın ifade biçimi, kullanılan kelimeler ve cümle yapıları metnin türünü belirlemede yardımcı olabilir.

Etkinlik 22. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplandırınız.

- Metinde "okuma" nasıl tanımlanıyor?
- Kitapların dost olarak tanımlanmasının arkasındaki nedenler neler?
- Yalnızlık ve kitaplar arasındaki ilişki nasıl açıklanıyor?

Etkinlik 23. Metinde hangi anlatım biçimlerinin kullanıldığını (betimleme, açıklama, tartışma, öyküleme vb.) belirleyiniz.

Etkinlik 24. Metindeki anlatıcının bakış açısını (birinci kişi, üçüncü kişi vb.) belirleyiniz.

Etkinlik 25. Metinde yer alan çelişkileri ve karşıtlıkları belirleyiniz (örneğin, insanlardan kaçma vs. okumanın tatlılığı).

Açıklama

Etkinlik 26. Aşağıdaki kelimeleri açıklamaları ile eşleştiriniz.

• Dalgınlığa vurmak	Vahşi, insanlardan uzak duran
• Canlandırmak	Dikkatsizce yapmak
• Yabani	Hayat vermek, enerji kazandırmak

Etkinlik 27. Metinde "Kitap, en gerçek bir dosttur" deniliyor. Bu benzetme hakkında düşündüklerinizi yazınız.

Etkinlik 28. "Yalnızlıkta, dost ve arkadaş yokluğunun yerini ancak kitap tutabilir." cümlesi hakkında fikirlerinizi paylaşın. Yalnızlık ve kitapların ilişkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Etkinlik 29. Metnin konusu nedir?

Etkinlik 30. Metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde anlatılanları özetleyiniz.

Giriş:

Gelişme:

Sonuç:

Etkinlik 31. Aşağıda karışık verilen düşünceleri metindeki veriliş sırasına göre sıralayınız.

- Okumanın beyindeki etkileri
- Kitapsız ve gazetesiz kalmanın önemi
- Okumanın sürekli ve kolay ölmeyen tadı
- Okumanın tadını almayanlar
- Yalnızlıkta kitabın önemi
- Kitabın dosta benzetilmesi

Etkinlik 32. Metindeki cümleler arasındaki sebep-sonuç, amaç-sonuç ilişkilerini belirleyin.

Etkinlik 33. Her bir paragraftaki başlıca fikirleri belirleyiniz.

Etkinlik 34. Metinden hareketle bir paragrafta olması gereken özellikleri sıralayınız.

Etkinlik 35. Metnin genel özelliklerini belirleyin. Uzun mu, kısa mı? Bilgi verici mi, düşündürücü mü?

Etkinlik 36. Küçük gruplara ayrılarak şu konular üzerinde tartışınız.

- Okumanın kişisel gelişim üzerindeki etkileri
- Yalnızlık ve kitap okuma arasındaki ilişki

- Modern dünyada okuma alışkanlıkları ve dijital okuma

Etkinlik 37. Bu metnin hangi türde olduğunu belirleyiniz (örneğin, deneme, makale, anlatı) ve bu türün genel özelliklerini açıklayınız. Metnin bu türün özelliklerini nasıl yansıttığını tartışın.

Etkinlik 38. Metinde kullanılan anlatım biçimlerinin metnin etkisini nasıl artırdığını tartışınız

Etkinlik 39. Metinde geçen "değerli dost" karakterinin özelliklerini belirleyiniz. Bu karakterin metnin ana fikrini nasıl desteklediğini ve yazarın bu karakter aracılığıyla vermek istediği mesajı tartışınız.

Etkinlik 40. Metinde kullanılan anlatıcı bakış açısının metnin okuyucuya aktarılma biçimini nasıl etkilediğini açıklayınız.

Genişletme

Etkinlik 41. "okumak" kelimesinin kelime haritasını oluşturunuz. Kelime haritası; kelimenin etrafında dönen kavramlar, duygular, eylemler ve ilişkiler düşünülerek oluşturulacak bir şematik düzendir. Bu harita, "okumak" kelimesinin anlamlarını, bağlantılarını ve çağrışımlarını ortaya koyacak nitelikte olmalıdır.

Etkinlik 42. "dost" kelimesinin derin anlamı üzerine bir tartışma yapınız.

Etkinlik 43. Aşağıdaki cümleleri kendi kelimelerinizle yeniden yazınız.

"Kitap, en gerçek bir dosttur." "İnsanlardan kaçan yabani bir mahlûk oldum."

Etkinlik 44. Metinde geçen dolaylı ifadeleri ve örtülü anlamları bulunuz.

Etkinlik 45. Yazarın belirli konulardaki tutumlarını belirten cümleleri ve metinde geçen ifadelerdeki öznellikleri tespit ediniz.

Etkinlik 46. Metinde çelişkili ve tutarsız olduğunu düşündüğünüz cümleler var mıdır? Varsa bunları sınıf içinde tartışınız.

Etkinlik 47. Aşağıdaki sorular üzerine tartışınız.

- Yalnızlığın insan üzerinde nasıl bir etkisi olabilir? Yazar, yalnızlığı nasıl tanımlamış?
- Mütareke döneminde Malta'ya sürülen insanların yaşadığı kitapsızlık ve gazetesizlik durumu hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu, günlük hayatta nasıl bir etki yaratırdı?
- Kitaplar dijital medya çağında hala en iyi dost mudur?

Etkinlik 48. Aşağıdaki soruları cevaplandırınız.

- Yazar, neden okumayı tek eğlence olarak görüyor?
- Okumanın sürekli ve kolay ölmeyen bir tadı olduğunu düşünen yazar, bunu nasıl açıklıyor?
- Kitapların düşünce dünyamıza etkisi nasıl anlatılıyor?
- Yazar, yalnızlıkta kitapların yerini neyin tutabileceğini düşünüyor?

Etkinlik 49. Metindeki anlatıcı ve dostu üzerine bir karakter analizi yapınız. Onların okumaya olan bakış açılarını ve bu bakış açılarını etkileyen faktörleri tartışın.

Etkinlik 50. Metinde kitapların dost olarak tanımlandığı bölümü analiz ediniz. Bu tanımlamanın yazarın genel mesajına nasıl katkı sağladığını açıklayınız.

Etkinlik 51. Metnin sonunu değiştirecek şekilde alternatif bir son yazınız. Okumanın kişisel ve toplumsal etkilerini farklı bir bakış açısıyla ele alınız.

Etkinlik 52. Yazarın bu metni yazarken neyi amaçladığını ve hedef kitlesinin kimler olduğunu belirleyiniz. Metnin amacı ve hedef kitlesi ile ilgili metinden alıntılar yaparak açıklamalarınızı destekleyiniz.

Etkinlik 53. Metinde yazarın ve dostunun ifade ettiği duygu ve düşünceleri belirleyiniz. Bu duygu ve düşüncelerin metnin anlamına ve okuyucu üzerindeki etkisine nasıl katkıda bulunduğunu tartışınız.

İlişkilendirme

Etkinlik 54. Metne farklı başlıklar bulunuz.

Etkinlik 55. Kendi yaşamınızda okumanın size nasıl faydalar sağladığını düşünerek bir paragraf yazınız.

Etkinlik 56. Her paragrafı ayrı bir metin olarak değerlendirerek her paragrafa başlık belirleyin.

Etkinlik 57. Her paragrafı kendi kelimelerinizle yeniden yazınız.

Etkinlik 58. Metni kendi deneyimlerinize ilişkilendirin. Yazarın ifade ettiği düşüncelerle kendi düşüncelerinizi karşılaştırın.

Etkinlik 59. Metinde ele alınan konularla ilgili bir araştırma projesi yapınız.

Etkinlik 60. Metine ilişkin oyun tasarlayınız. (Kelime kartları, bilgi yarışması vb.)

Etkinlik 61. Metindeki bir konuyu veya düşünceyi destekleyen bir dijital sunum veya podcast oluşturunuz.

Etkinlik 62. Metne ilişkin bir drama yazınız.

Etkinlik 63. Metnin temalarına uygun kitaplar öneriniz ve neden bu kitapları seçtiğinizi açıklayınız. Seçtiğiniz kitabın neden önemli olduğunu ve nasıl bir dost gibi olduğunu açıklayınız.

Etkinlik 64. Bir kitabın kendinize nasıl dostluk ettiğine dair kişisel bir hikaye yazınız.

Etkinlik 65. Metni kendi kelimelerinizle farklı bir metin türü kullanarak yeniden yazınız.

Etkinlik 66. "Okumanın benim hayatımdaki yeri" başlıklı bir görüş yazısı yazınız. Yazarın düşüncelerine katılıp katılmadığınızı ve nedenlerini açıklayın.

Etkinlik 67. "Okumak, insanı yalnızlıktan kurtarır" ifadesini tartışan bir makale yazınız. Bu iddiayı destekleyin ya da karşı çıkın ve fikirlerinizi belirli örneklerle güçlendirin.

Etkinlik 68. "Okumak ve diğer eğlence türleri" başlıklı bir karşılaştırma yazısı yazınız. Okumanın diğer eğlence türlerine göre avantajlarını ve dezavantajlarını tartışınız.

Paylaşma/ Değişim

Etkinlik 69. "Okumak benim için neden önemli?" başlıklı kısa bir konuşma hazırlayınız. Bu konuşmada kendi deneyimlerinizden, metinde geçen temalardan ve okumanın hayatınıza nasıl dokunduğundan bahsediniz.

Etkinlik 70. Bir kitap kulübü oluşturunuz.

Etkinlik 71. Yazarın dostunun okumaya olan tutkusunu bir günlük sayfası olarak yazın. O günkü duygularını ve düşüncelerini anlatın.

Etkinlik 72. Bir sınıf blogu veya online forum oluşturunuz. Metinle ilgili düşüncelerinizi, kişisel okuma deneyimlerinizi ve okumayı neden sevdiğinizi veya sevmediğinizi içeren yazılar yazınız. Birbirinizin yazılarına yorum yapın ve fikir alışverişinde bulunun.

Etkinlik 73. Metinde anlatılanlarla ilişkili bir panel düzenleyiniz.

Etkinlik 74. "Kitap Takas" etkinliği düzenleyiniz. Daha önce okuduğunuz ve sevdiğiniz kitapları getiriniz ve sınıf arkadaşlarınızla değiştiriniz. Kitap takas etkinliğinin ardından, yeni aldığınız kitabı okuyup daha sonra bu kitap hakkında kısa bir sunum yapınız veya bir blog yazısı yazınız.

Etkinlik 75. Çember oluşturacak şekilde oturunuz. Sırayla, metindeki en çok etkilendiğiniz cümleyi veya paragrafı paylaşın ve bunun neden önemli olduğunu açıklayınız. Arkadaşlarınızın paylaşımını yorumlayın ve kendi düşüncelerinizi ekleyiniz.

Değerlendirme

Etkinlik 76. Metni anlama ve analiz etme sürecinde ne kadar başarılı olduğunuzu ve bu süreçte neler öğrendiğinizi hangi konularda zorlandığınızı ve hangi alanlarda kendinizi geliştirdiğinizi yazılı olarak değerlendiriniz.

Etkinlik 77. Sınıf arkadaşlarınızın yazılı çalışmalarını veya tartışma performanslarını değerlendirerek onlara geri bildirimde bulununuz.

Etkinlik 78. Aşağıdaki formları doldurunuz.

Metne ilişkin öz değerlendirme formu

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

1. Metnin ana fikrini nasıl tanımlarsınız?
2. Metindeki hangi fikir veya cümle sizi en çok etkiledi? Neden?
3. Metinle ilgili tartışmalarda veya aktivitelerde kendi katkınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
4. Bu metni okuduktan sonra okuma alışkanlıklarınız hakkında neler öğrendiniz?
5. Metni anlamak ve analiz etmek için hangi stratejileri kullandınız?
6. Okuma alışkanlıklarınızı geliştirmek için neler yapabilirsiniz?
7. Metni anlamada veya tartışmada karşılaştığınız zorluklar nelerdi?
8. Bu zorlukları aşmak için ne gibi yöntemler uyguladınız?

Akran Değerlendirme Formu

Ad Soyad: _____

Değerlendirilen Kişinin Adı: _____

Tarih: _____

1. Değerlendirilen kişi, grup tartışmalarına ne kadar katılım sağladı?
Hiç katılmadı   Az katıldı   Orta düzeyde katıldı   Çok katıldı   Sürekli katıldı
2. Değerlendirilen kişi, tartışmalarda ne kadar işbirliği içinde çalıştı?
Hiç işbirliği yapmadı   Az işbirliği yaptı   Orta düzeyde işbirliği yaptı   Çok işbirliği yaptı   Sürekli işbirliği yaptı
3. Değerlendirilen kişinin metni anlama ve analiz etme becerisi nasıldı?
Zayıf   Orta   İyi   Çok iyi
4. Değerlendirilen kişi, metinle ilgili anlamlı ve orijinal fikirler sundu mu?
Hiç sunmadı   Az sundu   Orta düzeyde sundu   Çok sundu   Sürekli sundu
5. Değerlendirilen kişi, metinle ilgili eleştirel düşünme becerilerini nasıl sergiledi?
Zayıf   Orta   İyi   Çok iyi
6. Değerlendirilen kişi, metinle ilgili düşüncelerini ne kadar açık ve anlaşılır bir şekilde ifade etti?
Zayıf   Orta   İyi   Çok iyi
7. Değerlendirilen kişiye önerileriniz ve geri bildiriminiz nelerdir?
8. Genel Değerlendirme ve Yorumlar:.....

Etkinliklere ilişkin özellikler

Bu bölümde, metne dayalı olarak tasarlanan etkinliklerin 7E Modeli işlem basamaklarına, beceri alanlarına, metnin yapısına ve dil unsurlarına göre özellikleri tablo halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 2. 7E Modeli işlem basamaklarına ilişkin etkinlikler (etk.)

7E Modeli işlem basamakları	Merak Uyandırma	Keşif	Açıklama	Derinleştirme	İlişkilendirme	Paylaşma/ Değişim	Değerlendirme

	Etk. 1	Etk. 8	Etk. 26	Etk. 41	Etk. 54	Etk. 69	Etk. 76
	Etk. 2	Etk. 9	Etk. 27	Etk. 42	Etk. 55	Etk. 70	Etk. 77
	Etk. 3	Etk. 10	Etk. 28	Etk. 43	Etk. 56	Etk. 71	Etk. 78
	Etk. 4	Etk. 11	Etk. 29	Etk. 44	Etk. 57	Etk. 72	
	Etk. 5	Etk. 12	Etk. 30	Etk. 45	Etk. 58	Etk. 73	
	Etk. 6	Etk. 13	Etk. 31	Etk. 46	Etk. 59	Etk. 74	
	Etk. 7	Etk. 14	Etk. 32	Etk. 47	Etk. 60	Etk. 75	
Etkinlik numaraları		Etk. 15	Etk. 33	Etk. 48	Etk. 61		
		Etk. 16	Etk. 34	Etk. 49	Etk. 62		
		Etk. 17	Etk. 35	Etk. 50	Etk. 63		
		Etk. 18	Etk. 36	Etk. 51	Etk. 64		
		Etk. 19	Etk. 37	Etk. 52	Etk. 65		
		Etk. 20	Etk. 38	Etk. 53	Etk. 66		
		Etk. 21	Etk. 39		Etk. 67		
		Etk. 22	Etk. 40		Etk. 68		
		Etk. 23					
		Etk. 24					
		Etk. 25					
Toplam	7	18	15	13	15	7	3

Tablo 2 incelendiğinde en fazla “Explore (Keşif)” işlem basamağına ilişkin etkinlikler yer almaktadır. 'Keşfetme' aşamasına bu kadar fazla vurgu yapılmasının nedeni, öğrencilerin aktif, bağımsız ve işbirlikçi öğrenme süreçlerine daha yoğun bir şekilde katılmalarını teşvik etmektir. Bu aşamada öğrencilerin öğrenme deneyimlerini daha derinlemesine keşfetmelerine ve zenginleştirmelerine yardımcı olmak hedeflenmiştir. Etkinlik tasarımında en çok "explore" (keşfetme) aşamasına vurgu yapılması; öğrencilerin aktif, bağımsız ve işbirlikçi öğrenme süreçlerine daha fazla dâhil olmalarını sağladığı düşüncesiyle açıklanabilir. Bu aşama, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirmesine ve derinleştirmesine yardımcı olarak görülebilir.

Tablo 3. Yazma Beceri Alanına Yönelik Etkinlikler

Beceri alanları	Anlama			Anlatma	
	Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma	
	Etk. 17	Etk. 3	Etk. 1	Etk. 1	Etk. 44
	Etk. 18	Etk. 4	Etk. 2	Etk. 5	Etk. 48
	Etk. 19	Etk. 7	Etk. 7	Etk. 6	Etk. 50
	Etk. 20	Etk. 8	Etk. 11	Etk. 8	Etk. 51
	Etk. 22	Etk. 10	Etk. 19	Etk. 10	Etk. 52
	Etk. 24	Etk. 11	Etk. 22	Etk. 11	Etk. 53
	Etk. 25	Etk. 14	Etk. 28	Etk. 13	Etk. 54
	Etk. 29	Etk. 16	Etk. 29	Etk. 14	Etk. 55
	Etk. 32	Etk. 17	Etk. 36	Etk. 15	Etk. 56
	Etk. 33	Etk. 18	Etk. 37	Etk. 16	Etk. 57
	Etk. 35	Etk. 19	Etk. 38	Etk. 17	Etk. 58
	Etk. 44	Etk. 20	Etk. 39	Etk. 18	Etk. 59
	Etk. 45	Etk. 21	Etk. 40	Etk. 20	Etk. 60
	Etk. 46	Etk. 22	Etk. 42	Etk. 22	Etk. 61
	Etk. 49	Etk. 23	Etk. 44	Etk. 25	Etk. 62
	Etk. 50	Etk. 24	Etk. 46	Etk. 26	Etk. 64
	Etk. 52	Etk. 25	Etk. 47	Etk. 27	Etk. 65
	Etk. 53	Etk. 29	Etk. 48	Etk. 30	Etk. 66
		Etk. 31	Etk. 49	Etk. 31	Etk. 67

Etkinlik numaraları	Etk. 32	Etk. 50	Etk. 32	Etk. 68
	Etk. 33	Etk. 52	Etk. 33	Etk. 71
	Etk. 35	Etk. 53	Etk. 34	Etk. 72
	Etk. 39	Etk. 58	Etk. 35	Etk. 74
	Etk. 44	Etk. 61	Etk. 41	Etk. 76
	Etk. 45	Etk. 63	Etk. 43	Etk. 78
	Etk. 46	Etk. 68		
	Etk. 49	Etk. 69		
	Etk. 50	Etk. 73		
	Etk. 52	Etk. 75		
	Etk. 53	Etk. 77		
Toplam	18	30	30	50

Tablo 3 incelendiğinde yazma beceri alanına yönelik etkinliklerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu durum, yazma etkinliklerinin öğrencilerin dil ve düşünme becerilerini geliştirme, kendilerini ifade etme, düşüncelerini yapılandırma, bilgilerini pekiştirme, okuma ile ilişki kurma ve akademik başarısını artırma gibi çok yönlü faydaları bulunması amacıyla yapılmıştır. Yazma, dilin en karmaşık ve yüksek düzeydeki kullanım şekillerinden biridir. Yazma etkinlikleri, öğrencilerin dil bilgisi, kelime dağarcığı ve ifade becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Yazma, düşünceleri düzenlemeyi ve yapılandırmayı gerektirir. Bu sebeple öğrenciler yazarken düşüncelerini mantıklı bir sıraya koymaya ve net bir şekilde ifade etmeye çalışırken eleştirel düşünme ve analitik becerilerini geliştirebilir. Öğrenciler, öğrendiklerini yazılı olarak ifade ederken bilgiyi tekrar eder böylece bilginin içselleştirilmesi kolaylaşabilir. İyi yazma becerilerine sahip öğrenciler, sınavlarda ve diğer akademik görevlerde daha başarılı olma eğilimindedir. Bununla birlikte yazma etkinlikleri genellikle okuma etkinlikleriyle bağlantı olduğundan öğrenciler, okudukları metinler hakkında yazarken okuma-anlama becerilerini de geliştirir ve bu süreç, onların okuma ve yazma arasında güçlü bir bağ kurmalarını sağlayabilir. Tablo incelendiğinde bazı etkinliklerin birden fazla beceri alanına ilişkin olduğu görülmektedir. Metne dayalı etkinliklerin birden fazla beceri alanına yönelik olması, öğrencilere daha kapsamlı, derinlemesine ve anlamlı öğrenme deneyimleri sunmak için stratejik bir yaklaşım olarak benimsenmiştir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin çeşitli becerilerini geliştirirken aynı zamanda onları gerçek dünya sorunlarına hazırlamayı hedeflemektedir. Eğitimde bütüncül bir yaklaşım, öğrencilerin farklı becerileri bütünlüştürmüş bir şekilde öğrenmelerini teşvik ederken öğrencilerin bilgiyi daha anlamlı ve bağlam içinde kavramalarına yardımcı olabilir.

Tablo 4. Metnin iç ve dış yapısına göre etkinlikler.

Metnin yapısı	Dış yapı	İç yapı
Etkinlik numaraları	Etk. 3	Etk.1 Etk.32
	Etk. 4	Etk.2 Etk.33 Etk.37 Etk.38 Etk.39 Etk.40
	Etk. 5	Etk.6 Etk.41
	Etk. 7	Etk.8 Etk.42 Etk.44 Etk.45 Etk.46 Etk.48
	Etk. 15	Etk.9 Etk.49 Etk.50 Etk.52 Etk.53 Etk.57
	Etk. 17	Etk.10 Etk.58 Etk.59 Etk.60 Etk.61 Etk.63
	Etk. 20	Etk.11
	Etk. 21	Etk.12
	Etk. 31	Etk.13
	Etk. 34	Etk.14
	Etk. 35	Etk.16
	Etk. 54	Etk.18
	Etk. 56	Etk.19
		Etk.22
		Etk.23
		Etk.24
		Etk.25
		Etk.26
		Etk.27
		Etk.28
		Etk.29
		Etk.30
Toplam	13	44

Metne dayalı etkinliklerin metnin yapısına yönelik özellikleri incelendiğinde etkinliklerin çoğunlukla metnin

iç yapısına yönelik olduğu görülmektedir. Metne dayalı etkinlik tasarımı metnin iç yapısına yönelik etkinliklerin daha çok olmasının temel nedeni, bu tür etkinliklerin öğrencilerin okuma anlama, eleştirel düşünme, analiz, yazma ve dil becerilerini geliştirmesine olanak tanımıdır. Metnin iç yapısını incelemek, öğrencilerin eleştirel düşünme ve analiz becerilerini geliştirmelerine, metni daha iyi anlamalarına, dil bilgisi ve yazı becerilerini geliştirmelerine, farklı metin türlerini anlamalarına, türleri tanımalarına ve kendi yazılarında bu türlerin özelliklerini kullanabilmelerine, metinler arası ilişkileri anlamalarına ve bilgiyi daha geniş bir bağlamda kullanabilmelerine, metnin tutarlılığını ve akıcılığını değerlendirmelerine yardımcı olur.

Tablo 5. Metnin dil unsurlarına (kelime, cümle, paragraf, metin türü) göre etkinlikler.

Metnin dil unsurları	Kelime	Cümle	Paragraf	Metin türü
Etkinlik numaraları	Etk. 2 Etk. 10 Etk. 11 Etk. 12 Etk. 13 Etk. 21 Etk. 26 Etk. 41 Etk. 42	Etk. 6 Etk. 8 Etk. 14 Etk. 16 Etk. 18 Etk. 21 Etk. 25 Etk. 27 Etk. 28 Etk. 32 Etk. 43 Etk. 44 Etk. 45 Etk. 46 Etk. 53 Etk. 58	Etk. 7 Etk. 17 Etk. 19 Etk. 23 Etk. 30 Etk. 31 Etk. 33 Etk. 34 Etk. 38 Etk. 50 Etk. 51 Etk. 56 Etk. 57	Etk. 20 Etk. 24 Etk. 29 Etk. 35 Etk. 37 Etk. 40 Etk. 52 Etk. 65 Etk. 62 Etk. 66 Etk. 67 Etk. 68 Etk. 69 Etk. 71 Etk. 72 Etk. 73
Toplam	9	16	13	16

Metnin dil unsurlarına göre etkinliklere bakıldığında, cümle düzeyinde ve metin türüne yönelik etkinliklerin öne çıktığı görülmektedir. Bu etkinliklerde cümle düzeyine odaklanmanın amacı, öğrencilerin dil bilgisi ve cümle yapılarını öğrenmelerini sağlamaktır. Cümle düzeyindeki etkinlikler, dilin temel yapı taşlarını anlamalarına yardımcı olarak, dil becerilerinin temellerini güçlendirir. Öğrenciler, doğru ve etkili cümleler kurmayı öğrendiklerinde, dil kullanımının gelişmesi sağlanır. Bu, öğrencilerin hem yazılı hem de sözlü iletişimde daha net ve etkili olabilmelerini sağlar. Bu yaklaşım, dil becerilerini hem mikro (cümle düzeyinde) hem de makro (metin düzeyinde) olarak geliştirmeyi hedeflemektedir. Öğrenciler, yazılarında çeşitli cümle yapılarını kullanarak metinlerini daha akıcı ve ilgi çekici hale getirebilirler. Cümle düzeyinde yapılan çalışmalar, öğrencilerin dil becerilerini geliştirerek daha karmaşık ve ileri düzey dil yapıları kullanmalarını destekleyebilir.

Farklı metin türlerinin (hikaye, makale, şiir, rapor vb.) kendine özgü yapıları ve özellikleri vardır. Öğrenciler, bu türlerin özelliklerini öğrenerek hangi türde nasıl bir yazı yazacaklarını daha iyi anlayabilirler ve türe özgü teknikleri öğrenerek farklı türlerde daha başarılı yazılar yazabilirler. Farklı metin türlerine yönelik etkinlikler, öğrencilerin metinleri analiz etme ve değerlendirme becerilerini geliştirerek metinlerin yapılarını, dil özelliklerini ve içeriklerini daha iyi anlamalarına ve metin türlerine göre metinleri değerlendirirken eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

3.Sonuç

Bu çalışma, 7E Modeli çerçevesinde metne dayalı etkinlik tasarımı yaparak Türkçe eğitiminde öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeyi hedeflemiştir. 7E Modeli çerçevesinde metne dayalı 4 temel beceri alanına yönelik, metin yapısına ve dil unsurlarına ilişkin (kelime, cümle, paragraf ve metin türüne) toplam 78 etkinlik tasarlanmıştır. Her bir etkinlik, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik olarak planlanmıştır; etkinliklerin tasarımı, metin türlerine uygun olarak kelime bilgisi, cümle yapısı, paragraf organizasyonu ve metin bütünlüğü gibi temel dil unsurlarının öğrencilere kazandırılması hedeflenmiştir. Öğrencilerin bu unsurlar üzerinde derinlemesine düşünmeleri ve pratiğe dönük çalışmalar yapmaları sağlanmak istenmiş, dil

becerilerinin daha etkili bir şekilde gelişmesi hedeflenmiştir.

7E Modeli'nin unsurları olan Çağırışım (Elicit), Katılım (Engage), Keşif (Explore), Açıklama (Explain), Genişletme (Elaborate), Değerlendirme (Evaluate) ve İlişkilendirmek (Extend) aşamaları dikkate alınarak, her bir etkinlik bu aşamaları içerecek şekilde tasarlanmıştır. Çalışma süresince elde edilen bulgular, 7E Modeli' nin metne dayalı etkinlik tasarımında oldukça geliştirici ve yol gösterici olduğunu göstermektedir. Söz konusu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin kelime bilgilerini, cümle yapılarını ve paragraf düzenlemelerini daha iyi kavrayacaklarına ve metinleri analiz edebilme yeteneklerinin gelişeceğine inanılmaktadır.

Çalışma, 7E Modeli'nin dil eğitimi alanında uygulanabilirliğini ortaya koymaktadır. Metne dayalı etkinliklerin bu model çerçevesinde tasarlanmasının öğrencilerin dil becerilerini hem kuramsal hem de uygulama açıdan geliştirmelerine önemli ölçüde yardımcı olacağı düşünülmektedir.

7E Modeli çerçevesinde metne dayalı etkinliklerin tasarlanması ve uygulanması, Türkçe eğitiminde öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede etkili bir yaklaşım olarak görülmekte, söz konusu modelin diğer eğitim alanlarında da uygulanabilirliği üzerine yapılacak çalışmalarla eğitimde genel olarak daha etkili öğrenme süreçlerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Kaynakça

- Ainley, J., Pratt, D., & Hansen, A. (2006). Connecting engagement and focus in pedagogic task design. *British Educational Research Journal*, 32(1), 23-38.
- Alsalihi, N. R. (2023). Academic achievement in chemistry based on the 7E learning cycle model in Jordanian high schools. *Journal of International Students*, 13(3), 441-459.
- Anniak, E. (2023). 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Progression and Development in Education (ijpade)*, 1(1), 1-43.
- Aslan, C., Doğan Güldenoğlu, B. N., & Altuntaş, İ. (2018). Türkçe ders kitaplarındaki söz sanatlarıyla ilgili sorular ve etkinlikler üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 13(28).
- Ateş, M. (2017). Yapılandırmacı 7E modeline göre düzenlenmiş öğretim etkinliklerinin Türkçe dersindeki başarıya ve öğrenmedeki kalıcılığa etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2).
- Aydın, İ. (2013). İlköğretim Türkçe 8. sınıf öğrenci çalışma kitabının 'Duygular' temasında yer alan etkinliklere metindilbilimsel bir yaklaşım. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 32(1).
- Berie, Z., Damtie, D., & Bogale, Y. N. (2022). Inquiry-based learning in science education: A content analysis of research papers in Ethiopia (2010–2021). *Education Research International*, 2022.
- Bingölbali, E., & Özmantar, M. F. (2009). İlköğretimde karşılaşılan matematiksel zorluklar ve çözüm önerileri: Etkinlik tasarımı ve temel tasarım prensipleri. In E. Bingölbali & M. F. Özmantar (Eds.), Pegem Akademi, 318-348.
- Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Van Scotter, P., Powell, J. C., Westbrook, A., & Landes, N. (2006). *The BSCS 5E instructional model: Origins and effectiveness*. Colorado Springs, Co: BSCS.
- Bybee, R. W. (2015). *The 5E instructional model and the science classroom*. National Science Teachers Association.
- Çeçen, M. A., & Aytaş, G. (2008). Metne dayalı dil bilgisi öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi başarısına etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 133-149.
- Çerçi, A. (2016). 6. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabının etkinliği oluşturan unsurlar bakımından değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1984-1998.
- Çolak, A. (2014). Ortaöğretim 11. sınıf elektromanyetizma ünitesinde 7E modelinin öğrencilerin kavramsal başarılarına etkisi.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 261-286.
- Eisenkraft, A. (2003). Expanding the 5E model: A proposed 7E model emphasizes “transfer of learning” and the importance of eliciting prior understanding. *The Science Teacher*, 70(6), 56-59.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, F. (2012). Testlerden etkinliklere Türkçe öğretimi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 31-42.
- Güneş, F. (2013). Türkçede metin öğretimi yerine metinle öğrenme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(1), 603-638.

- Güneş, F. (2017). *Türkçe öğretiminde alıştırma ve etkinlik karmaşası*. Pegem Atıf İndeksi, 541-552.
- Gürbüz, F., & Turgut, Ü. (2016). 7E modelinin 6. sınıf fen ve teknoloji dersi “Yaşamımızdaki Elektrik” ünitesinde uygulayışına yönelik öğrenci görüşleri. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1.
- Huber, E. (2008). Dil bilime giriş. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Harris, D., & Duffy, G. (2018). Instructional strategies and their impact on student engagement and achievement. *Journal of Educational Psychology*, 110(2), 232-249.
- Kanlı, U. (2007). 7E modeli merkezli laboratuvar ile doğrulama laboratuvar yaklaşımlarının öğrencilerin bilimsel süreç becerilerinin gelişimine ve kavramsal başarılarına etkisinin karşılaştırılması (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kanlı, U., & Yağbasan, R. (2008). 7E modeli merkezli laboratuvar yaklaşımının öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirmedeki yeterliliği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 91-125.
- Kaplan, K. (2022). 5. sınıf Türkçe ders kitabının etkinlik tasarlama ilkeleri açısından incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 31-61.
- Kerpiç, A., & Bozkurt, A. (2011). Etkinlik tasarımı ve uygulama prensipleri çerçevesinde 7. sınıf matematik ders kitabı etkinliklerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 303-318.
- Köksal, O. (2014). 7E modeline göre düzenlenmiş öğretim etkinliklerinin 6. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarılarına, tutumlarına ve kalıcı öğrenmelerine olan etkisinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 1459-1475.
- Nuhoğlu, H., & Gökaya, H. (2006). *Türkçe öğretimi uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özmantar, M. F., & Bingölballı, E. (2009). *Etkinlik tasarımı ve temel tasarım prensipleri*. In E. Bingölballı & M. F. Özmantar (Eds.), Pegem Akademi, 318-348.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Polat, İ. (2015). Etkinlik tasarımı kapsayıcılık ilkesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Rebahan, Z. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerinin göreve dayalı dil öğretimine göre incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Santi, M., & Atun, S. (2021). Learning activities based on learning cycle 7E model: *Chemistry teachers' perspective*. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.210326.032>
- Saraç, H. (2015). Çokluortam destekli 7E modeline göre tasarlanan uygulamaların 5. sınıf fen bilimleri dersi 'maddenin değişimi' ünitesinde öğrencilerin öğrenme ürünlerine etkisi (Yayımlanmamış doktora tezi). Dumlupınar Üniversitesi.
- Schwab, J. J. (2019). The practical realities of constructivist teaching in modern classrooms. *Journal of Teacher Education*, 71(4), 356-365.
- Şeker, Z. C. (2019). Göstergebilimsel metin çözümlemeye dayalı etkinliklerin ortaokul öğrencilerinin hikâye çözümleme becerilerine etkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 9-28.
- Şeref, İ. (2020). Etkinliklere dayalı ontolojik metin analizi yönteminin yedinci sınıf öğrencilerinin okuma başarılarına ve motivasyonlarına etkisi (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Şimşek, U. (2007). İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde öğretmen yönergeleri ile drama etkinliklerinin etkililiği (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Şişman, M., & Turan, S. (2004). *Eğitim ve okul yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2018). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taşkaya, S. M. (2010). 7E öğrenme modeline göre işlenmiş fen ve teknoloji dersinin öğrencilerin fen öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online*, 9(1).
- Temizkan, M. (2009). Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 25, 327-344.
- Temizkan, M. (2013). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan şiirlerin ana yapı unsurları açısından değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 33, 415-452.
- Tofade, T., Elsner, J., & Haines, S. T. (2013). Best practice strategies for effective use of questions as a teaching tool. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 77(7), 155.
- Tunçel, H. (2009). Ortaöğretim Türk Edebiyatı ders kitaplarında işlevsel öğretim etkinlikleri: Elazığ örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2(4).

- Ünal, H. (2016). Türkçe ders kitaplarındaki yazılı anlatım çalışmalarının incelenmesi: Ortaokul 8. sınıf örneği. *Turkish Studies*, 11(14), 727-744.
- Ünal, H. (2017). İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki yazılı anlatım etkinliklerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1128-1149.
- Yıldırım, C. (2011). Etkinlik temelli Türkçe öğretimi (Yayımlanmamış doktora tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Yıldırım, İ. (2004). Türkçe ders kitaplarındaki yazım ve dil bilgisi yanlışları. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 3(6), 41-59.
- Yılmaz, A., & Devecioğlu, Y. (2011). 7E modelinin fen öğretiminde başarı, kavramsal değişim ve tutuma etkisi: “Dalgalar” ünitesi örneği. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 49-62.
- Yurttakal, H. (2018). Etkinliklerle okuma eğitimi. In H. Gür (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Zayimoğlu Öztürk, F. (2017). 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinliklerin yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1432-1450.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

---

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
☒ Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.
  2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
  3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
  4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-

